

/Versta iš anglų kalbos/

PASAULINIS ANTIDOPINGO KODEKSAS

TARPTAUTINIS ŠVIETIMO STANDARTAS

2021 M. SAUSIS

Tarptautinis švietimo standartas

Pasaulinio antidopingo kodekso *Tarptautinis švietimo standartas* – privalomas *tarptautinis standartas*, parengtas kaip Pasaulinės antidopingo programos dalis. Jis parengtas konsultuojantis su *pasirašiusiosiomis šalimis*, valdžios institucijomis ir kitomis atitinkamomis suinteresuotomis šalimis.

Tarptautinis švietimo standartas pirmą kartą priimtas ir WADA vykdomojo komiteto patvirtintas 2019 m. lapkričio 7 d. Katovicuose vykusioje pasaulinėje konferencijoje dopingo vartojimo sporte klausimais. Jis įsigalioja nuo 2021 m. sausio 1 d.

Paskelbė:

Pasaulinė antidopingo agentūra
Stock Exchange Tower
800 Place Victoria (Suite 1700)
PO Box 120
Montreal, Quebec
Canada H4Z 1B7

www.wada-ama.org

Tel.: +1 514 904 9232

Faks.: +1 514 904 8650

El. paštas: code@wada-ama.org

TURINYS

PIRMA DALIS. ĮVADAS, <i>KODEKSO</i> NUOSTATOS, <i>TARPTAUTINIO STANDARTO</i> NUOSTATOS IR APIBRĖŽTYS	4
1.0 Įvadas ir taikymo sritis	4
2.0 <i>Kodekso</i> nuostatos	4
3.0 Apibrėžtys ir aiškinimas	5
ANTRA DALIS. <i>ŠVIETIMO</i> STANDARTAI	9
4.0 <i>Švietimo</i> programos planavimas	9
5.0 <i>Švietimo</i> programų įgyvendinimas	11
6.0 <i>Švietimo</i> programų vertinimas	12
TREČIA DALIS. <i>PASIRAŠIUSIŲJŲ ŠALIŲ</i> PAREIGOS IR ATSAKOMYBĖ, BENDRADARBIAVIMAS IR ATSKAITOMYBĖ	13
7.0 <i>Pasirašiusiųjų šalių</i> funkcijos ir pareigos	13
8.0 Bendradarbiavimas su kitomis <i>pasirašiusiosiomis šalimis</i> ir jų pripažinimas	15
9.0 Atskaitomybė	16

PIRMA DALIS. ĮVADAS, KODEKSO NUOSTATOS, TARPTAUTINIO STANDARTO NUOSTATOS IR APIBRĖŽTYS

1.0 Įvadas ir taikymo sritis

Tarptautinis švietimo standartas – privalomas *tarptautinis standartas*, parengtas kaip Pasaulinės antidopingo programos dalis.

Bendras pagrindinis *Tarptautinio švietimo standarto* tikslas – padėti saugant sportinę dvasią, kaip numatyta *Kodekse*, ir puoselėjant sąžiningą sporto aplinką. Pripažįstama, kad didžioji dauguma *sportininkų* nori rungtyniauti sąžiningai, neketina *varuoti draudžiamųjų medžiagų* arba *naudoti draudžiamųjų metodų* ir turi teisę į vienodas varžybų sąlygas.

Švietimu, kaip viena iš *Kodekse* pabrėžiamų prevencijos strategijų, siekiama skatinti sąžiningo sporto vertybes atitinkančią elgseną ir padėti vykdyti *sportininkų* bei kitų *asmenų* dopingo prevenciją. Vienas svarbiausių *Tarptautinio švietimo standarto* principų – užtikrinti, kad *sportininkas* su antidopingu pirmą kartą susidurtų per *švietimą*, o ne per *dopingo kontrolę*.

Šio tikslo *Tarptautiniame švietimo standarte* siekiama keliant tris (3) pagrindinius uždavinius.

Pirmiausia siekiama įtvirtinti privalomus standartus, padedančius *pasirašiusiosioms šalims* planuoti ir įgyvendinti *Kodekso* 18 straipsnyje numatytas veiksmingas švietimo programas, vykdyti jų stebėseną ir jas vertinti. *Kodeksas*, *Tarptautinis švietimo standartas* ir Švietimo gairės bus suderinti: *Kodekse* bus pateikti *švietimo* sistemos metmenys, *Tarptautiniame švietimo standarte* bus išdėstyti švietimo programų principai ir minimalūs standartai, o Švietimo gairės padės *pasirašiusiosioms šalims* vystyti ir tobulinti savo švietimo programas.

Antrasis *Tarptautinio švietimo standarto* tikslas:

- a) pateikti *švietimo* srities terminijos apibrėžtis;
- b) patikslinti visų *pasirašiusiųjų šalių*, atsakingų už švietimo programų planavimą, įgyvendinimą, stebėseną ir vertinimą, funkcijas ir pareigas.

Trečiasis *Tarptautinio švietimo standarto* tikslas – padėti *pasirašiusiosioms šalims* maksimaliai išnaudoti savo išteklius:

- a) reikalaujant, kad *pasirašiusiosios šalys* sudarytų privalomų šviesti asmenų sąrašą, į kurį turėtų būti įtraukti bent į *Registruotąjį testuotinių sportininkų sąrašą* patenkantys ir po sankcijų į sportą grįžtantys *sportininkai*;
- b) skatinant *pasirašiusiąsias šalis* bendradarbiauti su kitais ir koordinuoti savo *švietimo* veiklą, kad ji kuo mažiau dubliuotųsi;
- c) skatinant *pasirašiusiąsias šalis* apsvarstyti platesnės visuomenės grupės *švietimo* naudą siekiant vertybėmis pagrįstomis švietimo programomis ugdyti sportinę dvasią ir puoselėti sąžiningą sporto aplinką;
- d) skatinant *pasirašiusiąsias šalis* pasitelkti ir pasinaudoti kitų, taip pat ir vyriausybių, mokslininkų bei *švietimo* įstaigų, ištekliais bei ekspertinėmis žiniomis.

2.0 Kodekso nuostatos

Tarptautiniam švietimo standartui yra tiesiogiai taikomi šie 2021 m. *Kodekso* straipsniai; jie pateikti pačiame *Kodekse*:

- Įvadas

- Kodekso 18 straipsnis. *Švietimas*
- Kodekso 20 straipsnis. Papildomos *pasirašiusiuju šalių* ir WADA funkcijos ir pareigos
- Kodekso 21 straipsnis. Papildomos *sportininkų* ir kitų *asmenų* funkcijos ir pareigos

3.0 Apibrėžtys ir aiškinimas

3.1 2021 m. Kodekse apibrėžtos sąvokos, vartojamos *Tarptautiniame švietimo standarte*

ADAMS – Antidopingo administravimo ir valdymo sistema yra internetinė duomenų valdymo priemonė duomenims įvesti, saugoti, keistis ir pranešimams teikti, skirta suinteresuotoms šalims ir WADA padėti vykdyti antidopingo veiklą vadovaujantis duomenų apsaugos teisės aktais.

Antidopingo organizacija – WADA arba *pasirašiusioji šalis*, atsakinga už taisyklių, kurių paskirtis – inicijuoti, vykdyti bet kurią *dopingo kontrolės* proceso dalį ir užtikrinti jo vykdymą, priėmimą. Tai gali būti, pavyzdžiui, Tarptautinis olimpinis komitetas, Tarptautinis parolimpinis komitetas, kiti *testavimą* savo *renginiuose* atliekantys *didžiųjų renginių organizatoriai*, tarptautinės federacijos ir *nacionalinės antidopingo organizacijos*.

Sportininkas – tai bet kuris *asmuo*, kuris varžosi tarptautiniu lygmeniu (kaip apibrėžia kiekviena tarptautinė federacija) arba nacionaliniu lygmeniu (kaip apibrėžia kiekviena *nacionalinė antidopingo organizacija*). *Antidopingo organizacija* savo nuožiūra antidopingo taisykles gali taikyti *sportininko*, kuris nėra nei *tarptautinio lygmens sportininkas*, nei *nacionalinio lygmens sportininkas*, atžvilgiu taip jį įtraukdama į „*sportininko*“ apibrėžtį. *Sportininkų*, kurie nėra nei *tarptautinio lygmens*, nei *nacionalinio lygmens sportininkai*, atžvilgiu *antidopingo organizacija* gali nuspręsti: atlikti ribotą *testavimą* arba *testavimo* visai neatlikti; tirti *mėginius* dėl *draudžiamųjų medžiagų* naudojant ne visą jų parinktį; reikalauti pateikti ribotą informaciją apie savo buvimo vietą arba tokios informacijos visai nereikalauti; arba nereikalauti iš anksto pateikti LVG. Tačiau, jeigu *sportininkas*, kurio atžvilgiu *antidopingo organizacija* nusprendė naudotis savo įgaliojimais jį testuoti ir kuris varžosi ne tarptautiniu ar nacionaliniu lygmeniu, padaro 2.1, 2.3 ar 2.5 punktuose apibrėžtą antidopingo taisyklių pažeidimą, tuomet turi būti skiriamos Kodekse numatytos *nuobaudos*. Taikant 2.8 ar 2.9 punktą ir informavimo bei *švietimo* antidopingo srityje tikslais, bet kuris *asmuo*, kuris sporte dalyvauja prižiūrint bet kuriai *pasirašiusiajai šaliai*, vyriausybei ar kitai Kodekso besilaikančiai sporto organizacijai, yra *sportininkas*.

[Komentaras. *Sporte dalyvaujantys asmenys gali būti priskiriami vienai iš penkių kategorijų: 1) tarptautinio lygmens sportininkas, 2) nacionalinio lygmens sportininkas, 3) asmenys, kurie nėra tarptautinio arba nacionalinio lygmens sportininkai, tačiau jų atžvilgiu tarptautinė federacija arba nacionalinė antidopingo organizacija yra nusprendusi vykdyti priežiūrą, 4) sportininkas mėgėjas, ir 5) asmenys, kurių atžvilgiu įgaliojimų neturi arba priežiūros nėra nusprendusi vykdyti kokia tarptautinė federacija arba nacionalinė antidopingo organizacija. Visi tarptautinio ir nacionalinio lygmens sportininkai yra saistomi Kodekso antidopingo taisyklėmis, o tarptautinio ir nacionalinio lygmens sportas turi būti apibrėžtas atitinkamai tarptautinių federacijų ir nacionalinių federacijų antidopingo taisyklėse.]*

Sportininko biologinis pasas – duomenų rinkimo ir palyginimo programa ir metodai, kaip aprašyta *Tarptautiniame testavimo* ir tyrimų *standarte* bei *Tarptautiniame laboratorijų standarte*.

Sportininkų pagalbiniis personalas – bet kuris treneris, instruktorius, vadovas, atstovas,

komandos personalo narys, pareigūnas, medicinos ir pagalbinio medicinos personalo narys, vienas iš tėvų ar bet kuris kitas *asmuo*, kuris dirba su sporto *varžybose* dalyvaujančiu ar joms besirengiančiu *sportininku* ar jį gydo arba jam padeda.

Kodeksas – Pasaulinis antidopingo *kodeksas*.

Varžybos – vienerios lenktynės, mačas, rungtynės ar varžybos individualioje sporto šakoje. Pavyzdžiui, krepšinio rungtynės arba lengvosios atletikos 100 metrų sprinto varžybos olimpinių žaidynių finale. Etapinių lenktynių arba kitų sporto varžybų, kuriose prizai teikiami kasdien arba kitais laiko tarpais, atžvilgiu skirtumas tarp *varžybų* ir *renginio* yra toks, kaip nurodyta atitinkamos tarptautinės federacijos taisyklėse.

Dopingo kontrolė – visi veiksmai ir procesai nuo testų paskirstymo planavimo iki galutinio apeliacijos išnagrinėjimo ir *nuobaudų* įvykdymo, įskaitant visus tarpinius veiksmus ir procesus, įskaitant (bet neapsiribojant) *testavimą*, tyrimus, informacijos apie savo buvimo pateikimą, *LVG*, *mėginių* paėmimą ir tvarkymą, laboratorinius tyrimus, *rezultatų valdymą*, bylos nagrinėjimą ir apeliacijas, taip pat tyrimus bei 10.14 punkto (Statusas *diskvalifikacijos* arba *laikino nušalinimo* laikotarpiu) pažeidimų bylų nagrinėjimą.

Švietimas – ugdymo procesas, kuriuo siekiama įskiepyti sportinę dvasią puoselėjančias ir saugančias vertybes bei elgseną ir užkirsti kelią tyčiniam bei netyčiniam dopingo vartojimui.

Renginys – eilė atskirų *varžybų*, kurias kartu rengia vienas valdymo organas (pvz., olimpinės žaidynės, tarptautinės federacijos pasaulio čempionatai ar Panamerikos žaidynės).

Renginio vietos – valdymo organo paskirtos *renginio* vietos.

Tarptautinis renginys – *renginys* ar *varžybos*, kurioms kaip *renginio* valdymo organas vadovauja arba *renginio* techninius darbuotojus paskiria Tarptautinis olimpinis komitetas, Tarptautinis parolimpinis komitetas, tarptautinė federacija, *didžiųjų renginių organizatorius* ar kita tarptautinė sporto organizacija.

Tarptautinio lygmens sportininkas – *sportininkas*, kuris sporto *varžybose* dalyvauja tarptautiniu lygmeniu, kaip apibrėžia kiekviena tarptautinė federacija, laikydamasi *Tarptautinio testavimo* ir tyrimų *standarto*.

[Komentaras. Laikydamasi *Tarptautinio testavimo ir tyrimų standarto*, tarptautinė federacija gali pati nustatyti kriterijus, pagal kuriuos ji priskirs sportininkus tarptautinio lygmens sportininkų kategorijai, pvz., pagal atskyri, pagal dalyvavimą konkrečiuose tarptautiniuose renginiuose, pagal licencijos rūšį ir kt. Tačiau šiuos kriterijus ji privalo paskelbti aiškiai ir suprantamai, kad sportininkai galėtų greitai ir lengvai išsiaiškinti, kada jie galės būti priskirti tarptautinio lygmens sportininkų kategorijai. Pavyzdžiui, jeigu taikomas dalyvavimo tam tikruose tarptautiniuose renginiuose kriterijus, tuomet tarptautinė federacija privalo paskelbti tokių tarptautinių renginių sąrašą.]

Tarptautinis standartas – WADA priimtas standartas, papildantis *Kodeksą*. Pakanka laikytis *tarptautinio standarto* (o ne kito alternatyvaus standarto, praktikos ar procedūros), kad būtų galima nuspręsti, jog *tarptautiniame standarte* nustatytos procedūros atliktos tinkamai. *Tarptautiniai standartai* apima bet kokius pagal *tarptautinį standartą* parengtus *techninius dokumentus*.

Didžiųjų renginių organizatoriai – nacionalinių olimpinių komitetų kontinentinės asociacijos ir kitos tarptautinės daugelio sporto šakų organizacijos, kurios veikia kaip kontinento, regiono ar kito *tarptautinio renginio* valdymo organas.

Nepilnametis – fizinis asmuo, kuriam dar nėra aštuoniolikos metų.

Nacionalinė antidopingo organizacija – kiekvienos šalies paskirtas (-i) subjektas (-ai), kuris (-ie) turi pagrindinius įgaliojimus priimti ir įgyvendinti antidopingo taisykles, vadovauti *mėginių* paėmimui, valdyti testų rezultatus ir vykdyti bylų nagrinėjimą nacionaliniu lygmeniu ir yra už tai atsakingas (-i). Jei kompetentinga valdžios institucija (-os) tokio subjekto nepaskiria, juo yra šalies *nacionalinis olimpinis komitetas* ar jo paskirtas subjektas.

Nacionalinis renginys – sporto *renginys* ar *varžybos*, kuriose dalyvauja *tarptautinio* ar *nacionalinio lygmens sportininkai* ir kurios nėra *tarptautinis renginys*.

Nacionalinio lygmens sportininkas – *sportininkas*, kuris sporto *varžybose* dalyvauja nacionaliniu lygmeniu, kaip apibrėžia kiekviena *nacionalinė antidopingo organizacija*, laikydamasis *Tarptautinio testavimo* ir tyrimų *standarto*.

Nacionalinis olimpinis komitetas – Tarptautinio olimpinio komiteto pripažinta organizacija. Sąvoka „*nacionalinis olimpinis komitetas*“ apima ir nacionalines sporto konfederacijas tose šalyse, kuriose nacionalinė sporto konfederacija prisiima standartines *nacionalinio olimpinio komiteto* pareigas kovos su dopingu srityje.

Asmuo – fizinis asmuo ar organizacija arba kitas subjektas.

Regioninė antidopingo organizacija – regioninis subjektas, šalių narių paskirtas koordinuoti nurodytas jų nacionalinių antidopingo programų sritis ir joms vadovauti, o tai gali būti antidopingo taisyklių nustatymas ir įgyvendinimas, *mėginių* planavimas ir paėmimas, rezultatų valdymas, *LVG* vertinimas, bylų nagrinėjimas bei švietimo programų vykdymas regioniniu lygmeniu.

Registruotasis testuotinių sportininkų sąrašas – aukščiausio lygmens *sportininkų*, kurių tikslinis *testavimas* atliekamas *per varžybas* ir *ne varžybų metu*, sąrašas, kurį atskirai tarptautiniu lygmeniu sudaro tarptautinės federacijos, o nacionaliniu lygmeniu – *nacionalinės antidopingo organizacijos* ir įtraukia į tarptautinės federacijos ar *nacionalinės antidopingo organizacijos* testų paskirstymo planą, ir todėl tokie *sportininkai* privalo teikti informaciją apie savo buvimo vietą, kaip numatyta 5.5 punkte ir *Tarptautiniame testavimo* ir tyrimų *standarte*.

Pasirašiusios šalys – subjektai, kurie priima *Kodeksą* ir įsipareigoja *Kodeksą* įgyvendinti, kaip numatyta 23 straipsnyje.

Griežta atsakomybė – taisyklė, kuria numatyta, kad siekiant įrodyti antidopingo taisyklių pažeidimus pagal 2.1 ir 2.2 punktus, *antidopingo organizacijai* nereikia įrodyti *sportininko* ketinimo, *kaltės*, aplaidumo ar tyčinio *vartojimo (naudojimo)*.

Komandinė sporto šaka – sporto šaka, kurioje per *varžybas* leidžiama keisti žaidėjus.

Testavimas – *dopingo kontrolės* proceso dalys, susijusios su testų paskirstymo planavimu, *mėginių* paėmimu, *mėginių* tvarkymu ir *mėginių* gabenimu į laboratoriją.

Leidimas vartoti gydymui (LVG) – *leidimas vartoti gydymui* leidžia tam tikros sveikatos būklės *sportininkui* vartoti *draudžiamąją medžiagą* arba naudoti *draudžiamąjį metodą*, tačiau tik tuo atveju, jei tenkinamos 4.4 punkte ir *Leidimų vartoti gydymui išdavimo tarptautiniuose standartuose* nustatytos sąlygos.

WADA – Pasaulinė antidopingo agentūra.

3.2 Sąvokos, apibrėžtos *Tarptautiniame standarte dėl Kodekso laikymosi pasirašiusiuju šalių veikloje*

Kodekso laikymasis – visų *Kodekso* ir (arba) *tarptautinių standartų*, kurie taikomi

atitinkamai *pasirašiusiajai šaliai*, bei pagal A.3 punkto r papunktį WADA vykdomojo komiteto nustatytų specialių reikalavimų laikymasis.

3.3 Šios sąvokos vartojamos išskirtinai *Tarptautiniame švietimo standarte*

Antidopingo švietimas – mokymų antidopingo temomis vykdymas siekiant ugdyti gebėjimus vykdyti sąžiningą sporto veiklą ir priimti sąmoningus sprendimus.

Informuotumo didinimas – su sąžiningu sportu susijusių temų ir klausimų akcentavimas.

Švietimo planas – dokumentas, kurį sudaro padėties vertinimas, privalomų šviesti asmenų sąrašo nustatymas, tikslai, pagal 4 straipsnį privaloma *švietimo* veikla ir stebėsenos procedūros.

Privalomų šviesti asmenų sąrašas – tikslinių grupių, nustatytų taikant sisteminį vertinimo procesą, sąrašas.

Švietimo programa – *švietimo* veiklų visuma, kurią *pasirašiusioji šalis* vykdo numatytiems mokymosi tikslams įgyvendinti.

Švietimo specialistas – asmuo, parengtas vykdyti *švietimą* ir turintis atitinkamus *pasirašiusiosios šalies* įgaliojimus.

Su renginiu susijęs švietimas – bet kokio pobūdžio *švietimo* veikla, vykdoma *renginyje* arba susijusi su *renginiu*.

Švietimo gairės – neprivalomas Pasaulinės antidopingo programos dokumentas, kuriame pateikiamos *švietimo* gairės ir kurias *pasirašiusiosioms šalims* pateikia WADA.

Informacijos teikimas – tikslas ir atnaujinamo turinio, susijusio su sąžiningu sportu, teikimas.

Prevencija – intervencijos, vykdomos siekiant sustabdyti dopingą. Yra keturios pagrindinės tarpusavyje susijusios prevencijos strategijos: *švietimas*, atgrasymas, aptikimas ir vykdymo užtikrinimas.

Vertybėmis pagrįstas švietimas – veiklų, kuriomis akcentuojamas asmens asmeninių vertybių ir principų ugdymas, vykdymas. Ugdomas besimokančiojo gebėjimas priimti sprendimus elgtis etiškai.

3.4 Aiškinimas

- 3.4.1 Oficialus *Tarptautinio švietimo standarto* tekstas skelbiamas anglų ir prancūzų kalbomis. Esant angliško ir prancūziško tekstų neatitikimams, vadovaujama tekstu anglų kalba.
- 3.4.2 Kaip ir Kodeksas, *Tarptautinis švietimo standartas* parengtas atsižvelgiant į proporcingumo, žmogaus teisių ir kitus taikomus teisinius principus, kuriais remiantis jis yra aiškinamas ir taikomas.
- 3.4.3 Įvairias *Tarptautinio švietimo standarto* nuostatas paaiškinantys komentarai naudojami jį aiškinant.
- 3.4.4 Jei nėra nurodyta kitaip, nuorodos į dalis ir straipsnius reiškia nuorodas į *Tarptautinio švietimo standarto* dalis ir straipsnius.

ANTRA DALIS. ŠVIETIMO STANDARTAI

Apžvalga

Kodekso 18.1 punkte reikalaujama, kad *pasirašiusiosios šalys* planuotų, įgyvendintų švietimo programas, vykdytų jų stebėseną ir jas vertintų. Reikalavimai, susiję su šia privaloma *pasirašiusiųjų šalių* veikla, nustatyti 4, 5 ir 6 straipsniuose.

Rengdamos švietimo programas, *pasirašiusiosios šalys* turėtų atsižvelgti į kultūrinį ir sporto kontekstą bei į besimokančiųjų poreikius.

Pasirašiusiosios šalys turi parengti ir vykdyti švietimo programą, kurią sudaro šie keturi komponentai:

- **Vertybėmis pagrįsta švietimas**: veiklos, kuriomis akcentuojamas asmeninių vertybių ir principų ugdymas, stiprinami besimokančiojo gebėjimai priimti sprendimus elgtis etiškai.
- **Informuotumo didinimas**: su sąžiningu sportu susijusių temų ir klausimų akcentavimas.
- **Informacijos teikimas**: tikslaus ir atnaujinamo turinio, susijusio su sąžiningu sportu, teikimas.
- **Antidopingo švietimas**: mokymų antidopingo temomis vykdymas siekiant ugdyti gebėjimą vykdyti sąžiningą sporto veiklą ir priimti sąmoningus sprendimus.

Visi komponentai turėtų būti suderinti su švietimo programa. Visos veiklos turėtų viena kitą papildyti, būti pagrįstos vertybėmis, puoselėti ir saugoti sportinę dvasią.

Pasirašiusiosios šalys turėtų aptarti švietimo vaidmenį savo organizacijoje ir aiškiai išdėstyti savo viziją bei galutinį rezultatą, kurio tikimasi iš jų švietimo programos. Šia vizija ir rezultatu turėtų būti remiamasi nustatant uždavinius švietimo plane.

4.0 Švietimo programos planavimas

Švietimo programos turėtų būti pagrįstos įrodymais, švietimo teorija ir, jei įmanoma, socialinių mokslų tyrimais.

4.1 Švietimo plano rengimas

4.1.1 *Pasirašiusiosios šalys* savo švietimo veiklas turėtų įtvirtinti švietimo plane. Šis planas kartu su apžvalga / santrauka anglų arba prancūzų kalba pateikiamas WADA, o pagal prašymą – ir kitoms *pasirašiusiosioms šalims*.

4.1.2 Rengdamos švietimo planą, *pasirašiusiosios šalys* atlieka šiuos žingsnius: įvertina esamą padėtį; nustato privalomų šviesti asmenų sąrašą; nustato aiškius tikslus ir susijusias veiklas; ir nustato stebėsenos procedūras.

4.2 Dabartinės padėties įvertinimas

Vertinimo procesą sudaro:

4.2.1 sistemos įvertinimas: *pasirašiusiosios šalys* aprašo aplinką, kurioje jos veikia, įskaitant ir sporto sistemą / struktūras bei nacionalinį / tarptautinį kontekstą;

4.2.2 tikslinių grupių nustatymas: *pasirašiusiosios šalys* išvardija visas potencialias jų švietimo programos tikslines grupes, visų pirma, *sportininkus* ir *sportininkų* pagalbinį personalą. *Pasirašiusiosios šalys* taip pat nustato kitas institucijas / organizacijas, kurios gali būti atsakingos už švietimo vykdymą arba turi pajėgumus vykdyti švietimą;

4.2.3 ištekliai: *pasirašiusiosios šalys* nustato švietimo programai turimus arba galimus

gauti žmogiškuosius, finansinius ir materialinius išteklius;

4.2.4 dabartinės švietimo veiklos: *pasirašiusiosios šalys* aprašo visas dabartines savo švietimo veiklas.

4.3 Privalomu šviesti asmenų sąrašo nustatymas

4.3.1 4.2.2 punkte nurodytose tikslinėse grupėse *pasirašiusiosios šalys* nustato prioritетines grupes, kurios yra įtrauktinos į privalomų šviesti asmenų sąrašą.

4.3.2 *Sportininkai*: į privalomų šviesti asmenų sąrašą *pasirašiusiosios šalys* įtraukia *sportininkus*, kuriems taikomos jų antidopingo taisyklės. Įtraukiami bent tie *sportininkai*, kurie įtraukti į *pasirašiusiųjų šalių Registruotąjį testuotinų sportininkų sąrašą* ir po sankcijų į sportą grįžtantys *sportininkai*. Ypač rekomenduojama, kad *pasirašiusiosios šalys* užtikrintų, kad į privalomų šviesti asmenų sąrašą būtų įtraukta platesnė *sportininkų* grupė arba, kaip nurodyta 4.3.4 punkte, pateikti argumentai, kodėl neįtraukta. Tuo siekiama užtikrinti principą, kad *sportininkas* su antidopingu pirmą kartą susidurtų per švietimą, o ne per *dopingo kontrolę*.

4.3.3 *Sportininkų pagalbinis personalas*: kaip nustatyta *Kodekso* 21.2 punkte, *sportininkų pagalbinis personalas* turi būti susipažinęs su visa antidopingo politika ir taisyklėmis, jų laikytis bei daryti įtaką *sportininko* puoselėjamosioms vertybėms ir elgsenai skatinant nusistatymą prieš dopingą.

Pasirašiusiosios šalys turėtų apsvarstyti galimybę į privalomų šviesti asmenų sąrašą įtraukti 4.3.2 punkte nurodytų *sportininkų pagalbinio personalo* narius. Pirmumas turėtų būti teikiamas didžiausią įtaką turinčiam *sportininkų pagalbiniam personalui*. *Pasirašiusiosios šalys* pagal savo galimybes užtikrina, kad *sportininkų pagalbinis personalas* turėtų prieigą prie informacijos, kuri yra būtina, kad jie galėtų suprasti savo funkcijas ir pareigas bei daryti teigiamą įtaką *sportininkams*.

Kaip nustatyta *Kodekse*, šio proceso dalimi turėtų būti laikomos šios grupės: treneriai, instruktoriai, vadovai, atstovai, komandų personalo nariai, pareigūnai, medicinos ir pagalbinio medicinos personalo nariai, tėvai ar bet kurie kiti *asmenys*, kurie dirba su sporto *varžybose* dalyvaujančiais ar joms besirengiančiais *sportininkais*, juos gydo arba jiems padeda.

4.3.4 Jeigu kurie nors *sportininkai* arba *sportininkų pagalbinio personalo* nariai į privalomų šviesti asmenų sąrašą nebus įtraukti, *pasirašiusiosios šalys* turi pateikti argumentus, kodėl jie neįtraukti ir kaip tai bus sprendžiama ateityje.

4.3.5 Kitos tikslinės grupės: vykdant planavimo procesą, turėtų būti atsižvelgiama ne tik į pirmiau nurodytus *sportininkus* ir *sportininkų pagalbinį personalą*, bet ir kitas tikslines grupes, įskaitant (tačiau tuo neapsiribojant):

- vaikus ir jaunimą;
- mokytojus;
- universitetų darbuotojus ir studentus;
- sporto administratorius;
- komercinius rėmėjus;
- žiniasklaidos personalą;
- bet kuriuos kitus asmenis, kuriuos būtina šviesti *pasirašiusiųjų šalių* nuomone.

4.3.6 Privalomų šviesti asmenų sąrašas: nustačiusios tikslines grupes ir jų pirmumą,

pasirašiusiosios šalys pagal savo išteklius ir pajėgumą nustato, kas turi būti įtrauktas į privalomų šviesti asmenų sąrašą ir tai įtvirtina savo švietimo plane.

4.4 Uždaviniai ir veiklos

Švietimo plane nurodomi bendrieji švietimo programos tikslai ir išvardijami konkretūs veiklų, skirtų privalomų šviesti asmenų sąrašė esančioms tikslinėms grupėms, uždaviniai ir terminai. Visi uždaviniai turi būti išmatuojami ir apibrėžti terminais.

4.5 Stebėseną

Švietimo plane turi būti numatytos švietimo programos veiklų stebėsenos procedūros, kurios padėtų teikiant ataskaitas, vertinant ir skatinant nuolatinį tobulinimą.

5.0 Švietimo programų įgyvendinimas

5.1 Ir toliau pagrindinis dėmesys turėtų būti skiriamas vertybėms pagrįstam švietimui, ypač vaikų ir jaunimo švietimui per mokyklų ir (arba) sportų klubų programas ir bendradarbiaujant su kitomis atitinkamomis valstybės valdžios institucijomis bei kitomis suinteresuotomis šalimis.

5.2 *Pasirašiusiosios šalys*, kaip nurodyta ir *Kodekso* 18.2 punkte, į savo švietimo programas turėtų įtraukti toliau nurodytas temas. Temos ir turinys turėtų būti priderinti ir pritaikyti prie tikslinės auditorijos poreikių. Su šiomis temomis susijusi informacija turi būti viešai prieinama:

- su sąžiningu sportu susiję principai ir vertybės;
- *Kodekse* nustatytos *sportininkų, sportininkų pagalbinio personalo* ir kitų grupių teisės ir pareigos;
- *griežtos atsakomybės* principas;
- dopingo pasekmės, pavyzdžiui, fizinei ir psichikos sveikatai, socialiniai ir ekonominiai padariniai bei sankcijos;
- antidopingo taisyklių pažeidimai;
- medžiagos ir metodai, įtraukti į *Draudžiamųjų medžiagų ir metodų sąrašą*;
- papildų vartojimo rizika;
- vaistų vartojimas ir *leidimai vartoti gydymui*;
- *testavimo* procedūros, įskaitant šlapimo ir kraujo tyrimus, taip pat *sportininko biologinis pasas*;
- *Registruotojo testuotinių sportininkų sąrašo*, buvimo vietos informacijos ir *ADAMS* reikalavimai;
- nerimą keliančių klausimų dėl dopingo išsakymas.

5.3 Švietimas 5.2 punkte nurodytomis temomis turėtų būti vykdomas visam *Registruotajam testuotinių sportininkų sąrašui*.

5.4 *Pasirašiusiosios šalys* turėtų nustatyti sistemą, kurioje būtų nustatomi kiekvienos privalomų šviesti asmenų sąrašė esančios tikslinės grupės tikslai. Mokymo tiksluose nurodoma, ką besimokantysis turėtų „žinoti“, „suprasti“ ir „gebėti“ kiekviena tema. Kiekviename ugdymo etape besimokantysis turėtų pademonstruoti gebėjimus ir įgūdžius.

5.5 *Pasirašiusiosios šalys* švietimo veiklą turėtų pritaikyti, atsižvelgdamos į negalią turinčius besimokančiuosius arba privalomų šviesti asmenų sąrašė esančių asmenų specifinius poreikius.

5.6 5.4 punktas taip pat taikomas privalomų šviesti asmenų sąrašė esantiems *nepilnamečiams*

užtikrinant, kad *švietimo* veikla būtų pritaikyta jų išsilavinimo lygiui ir atitiktų visus taikomus teisinius reikalavimus.

- 5.7 *Švietimo plano* uždaviniams įgyvendinti *pasirašiusiosios šalys* turėtų pasirinkti tinkamas *švietimo* veiklas. *Švietimo* metodai apima tiesioginius užsiėmimus, e. mokymąsi, brošiūras, informavimo punktus, interneto svetaines ir kitus *Švietimo gairės* apibūdintus metodus.
- 5.8 *Pasirašiusiosios šalys* paskiria *švietimo specialistus*, kurie bus atsakingi už tiesioginio asmeninio *švietimo* vykdymą. *Švietimo specialistai* turi būti kompetentingi *vertybėmis pagrįsto švietimo* ir visomis *Kodekso* 18.2 punkte, *Tarptautiniame švietimo standarte* ir *Švietimo gairės* nurodytomis temomis.
- 5.9 *Pasirašiusiosios šalys* į *švietimo plano* rengimą turėtų įtraukti *sportininkus* siekdamos užtikrinti, kad veiklos būtų tinkamos pagal *sportininkų* pasirengimo lygį. Atitinkamais atvejais *pasirašiusiosios šalys* turėtų apsvarstyti galimybę į *švietimo* veiklos vykdymą įtraukti *sportininkus*.

[5 straipsnio komentaras. Teikdama pagalbą pasirašiusiosioms šalims, WADA siūlo visą rinkinį *švietimo priemonių, padėsiančių pasiekti įvairias tikslines grupes.*]

6.0 *Švietimo programų vertinimas*

- 6.1 *Pasirašiusiosios šalys* savo *švietimo programas* vertina kiekvienais metais. Į įvertinimą atsižvelgiama kitų metų *švietimo plane*. Vertinimo ataskaita kartu su jos apžvalga / santrauka anglų arba prancūzų kalba pareikalavus pateikiama WADA.
- 6.2 Vertinant remiamasi visa esama informacija ir duomenimis, susijusiais su konkrečiais *švietimo plano* uždaviniais, bei nustatoma, kokia apimtimi šie uždaviniai yra įvykdyti.
- 6.3 Jei įmanoma, *pasirašiusiosios šalys* turėtų siekti partnerystės akademinėje srityje arba su kitomis mokslinių tyrimų institucijomis, kurios teiktų pagalbą vykdant vertinimą ir mokslinius tyrimus. Vertinimo procedūrose gali būti remiamasi ir socialinių mokslų tyrimais.

[6.3 punkto komentaras. Tiek vertinant programas, tiek rengiant *švietimo* veiklas galima remtis WADA socialinių mokslų tyrimų duomenimis.]

TREČIA DALIS. PASIRAŠIUSIŲJŲ ŠALIŲ PAREIGOS IR ATSAKOMYBĖ, BENDRADARBIAVIMAS IR ATSKAITOMYBĖ

7.0 Pasirašiusiųjų šalių funkcijos ir pareigos

7.1 Apžvalga

7.1.1 *Kodekso 18.1 punkte teigiama: „Visos pasirašiusiosios šalys savo atsakomybės ribose ir bendradarbiaudamos tarpusavyje planuoja, įgyvendina, stebi, vertina ir skatina Tarptautiniame švietimo standarte nustatytus reikalavimus atitinkančias švietimo programas.“*

Trečios dalies tikslai:

- a) patikslinti pagrindines kiekvienos pasirašiusiosios šalies pareigas, susijusias su švietimu;
- b) apibūdinti, kaip bendradarbiavimas gali sumažinti pastangų didinti švietimo programų veiksmingumą dubliavimąsi ir jas sustiprinti; ir
- c) apibendrinti *Tarptautinio švietimo standarto*, kuriuo remiantis pasirašiusiosios šalys bus laikomos atskaitingomis, reikalavimus.

7.2 Nacionalinės antidopingo organizacijos

7.2.1 Kiekviena nacionalinė antidopingo organizacija savo atitinkamoje šalyje veikia kaip švietimo, susijusio su sąžiningu sportu, institucija. Nacionalinės antidopingo organizacijos turėtų remti principą, kad sportininkas su antidopingu pirmą kartą susidurtų per švietimą, o ne per dopingo kontrolę.

7.2.2 Kiekviena nacionalinė antidopingo organizacija turi parengti jos prižiūrimų ir privalomų šviesti asmenų sąrašę esančių asmenų švietimo programą. Siekdamas pagrįsti, kaip jų švietimo programos bus įgyvendinamos ir bus vykdoma jų stebėsena, nacionalinės antidopingo organizacijos švietimo programas turi pagrįsti dokumentais. Nacionalinės antidopingo organizacijos savo švietimo programas vertina kiekvienais metais.

7.2.3 Be to, nacionalinės antidopingo organizacijos gali prisidėti prie:

- a) tarptautinio lygmens sportininkų švietimo bendradarbiaudamos su atitinkamomis tarptautinėmis federacijomis;
- b) jaunųjų sportininkų švietimo bendradarbiaudamos su nacionalinėmis federacijomis; ir
- c) vaikų ir jaunimo švietimo per mokyklų ir (arba) sporto klubų programas bendradarbiaudamos su valstybės valdžios institucijomis, taip pat ir skatindamos vertybėmis pagrįsto švietimo integravimą į esamą švietimo ir sporto sistemą.

7.2.4 Kaip numatyta *Kodekso 20.3.13 punkte*, tarptautinės federacijos reikalauja, kad nacionalinės federacijos švietimą vykdytų koordinuodamos su atitinkamomis nacionalinėmis antidopingo organizacijomis ir atitinkamai dalyvautų kaip pagrindinis partneris, kuriam šią funkciją vykdyti padėtų nacionalinė antidopingo organizacija.

7.2.5 Nacionalinės antidopingo organizacijos, kurios priklauso regioninių antidopingo organizacijų tinklui, savo švietimo planą ir apžvalgą / santrauką kiekvienais metais pateikia savo regioninei antidopingo organizacijai.

7.3 Tarptautinės federacijos

- 7.3.1** Tarptautinės federacijos prioritetą teikia švietimo programoms, skirtoms *tarptautinio lygmens sportininkams*, kurie yra nustatomi pagal jų pačių kriterijus remiantis *Kodekso* 18.2.3 punktu. Kiekviena tarptautinė federacija turėtų remti principą, kad *sportininkas* su antidopingu pirmą kartą susidurtų per *švietimą*, o ne per *dopingo kontrolę*.
- 7.3.2** Kiekviena tarptautinė federacija turėtų parengti jos prižiūrimų ir privalomų šviesti asmenų sąrašę esančių asmenų švietimo programą. Siekdamas pagrįsti, kaip jų švietimo programos bus įgyvendinamos ir bus vykdoma jų stebėseną, tarptautinės federacijos švietimo programos turi pagrįsti dokumentais. Tarptautinės federacijos savo švietimo programas vertina kiekvienais metais.
- 7.3.3** Tarptautiniuose *renginiuose*, kuriuose bus vykdomas *testavimas* ir kuriuose *testavimo* įgaliojimus turi tarptautinės federacijos, tarptautinės federacijos turėtų apsvarstyti galimybę vykdyti su renginiu susijusį švietimą. Jis turėtų būti vykdomas bendradarbiaujant su vietos *nacionaline antidopingo organizacija* arba atitinkamai atvejais su *regionine antidopingo organizacija*, nacionaline federacija arba *didžiųjų renginių organizatoriumi*. *Tarptautiniuose renginiuose* dalyvaujančių *sportininkų* ir jų *pagalbinio personalo* narių *švietimas* turėtų būti vykdomas iš anksto prieš renginį ir vadovaujantis 5 straipsnyje nustatyta tvarka.
- 7.3.4** Tarptautinė federacija turi reikalauti, kad nacionalinės federacijos *švietimą* vykdytų bendradarbiaudamos su atitinkamomis *nacionalinėmis antidopingo organizacijomis*, kaip numatyta *Kodekso* 20.3.13 punkte.

[7.3 punkto komentaras. Tarptautinėms federacijoms nedraudžiama vykdyti joms pavaldžių ne tarptautinio lygmens sportininkų ir jų pagalbinio personalo narių švietimą. Tarptautinės federacijos privalo reikalauti, kad jų vardu su renginiais susijusį švietimą kitos pasirašiusiosios šalys, nacionalinės federacijos arba trečiosios šalys vykdytų laikydamosi Tarptautiniame švietimo standarte nustatytų reikalavimų.]

7.4 Didžiųjų renginių organizatoriai

- 7.4.1** *Didžiųjų renginių organizatoriai* užtikrina *švietimo* vykdymą *renginiuose*, už kuriuos pagal *Kodekso* 20.6.8 punktą jie yra tiesiogiai atsakingi. Su renginiais susijęs švietimas gali aprėpti ir daryti teigiamą įtaką ir platesnei auditorijai, taip pat plačiajai visuomenei bei žiniasklaidai.
- 7.4.2** Su renginiais susijusį švietimą *didžiųjų renginių organizatoriai* turėtų vykdyti visuose *renginiuose*, kuriuose bus vykdomas *testavimas* ir kuriuose jie veikia kaip *testavimo institucija*. Jų *renginiuose* rungtyniaujančių ir dalyvaujančių *sportininkų* ir *sportininkų pagalbinio personalo* testavimas turėtų būti vykdomas prieš *renginį*. Tai turėtų būti daroma bendradarbiaujant su vietos organizaciniais komitetais, *nacionaline antidopingo organizacija* ir atitinkamomis tarptautinėmis ir nacionalinėmis federacijomis.

7.5 Nacionaliniai olimpiniai komitetai / nacionaliniai parolimpiniai komitetai

- 7.5.1** Kaip numatyta *Kodekso* 20.4.6 punkte, tais atvejais, kai *nacionalinės antidopingo organizacijos* nėra, įgaliojimus vykdyti *švietimą* atitinkamoje šalyje pagal 7.2 punktą turi *nacionalinis olimpinis komitetas* (arba, jei taikytina, nacionalinis parolimpinis komitetas).
- 7.5.2** Jeigu *nacionalinė antidopingo organizacija* yra, *nacionalinis olimpinis komitetas* (arba, jei taikytina, nacionalinis parolimpinis komitetas) su savo *nacionaline antidopingo organizacija* bendradarbiauja siekdamas užtikrinti, kad dalyvauti olimpinėse / parolimpinėse žaidynėse (arba bet kuriame *renginyje*, kuriame dalyvauja arba kurį rengia

nacionalinis olimpinis komitetas arba atitinkamai nacionalinis parolimpinis komitetas) atrinktų *sportininkų* ir *sportininkų pagalbinio personalo švietimas* pagal 5 straipsnį būtų vykdomas iš anksto prieš *renginį*.

7.5.3 *Nacionalinis olimpinis komitetas* (arba atitinkamai nacionalinis parolimpinis komitetas) turi reikalauti, kad nacionalinės federacijos *švietimą* vykdytų derindamos su atitinkamomis *nacionalinėmis antidopingo organizacijomis*, kaip numatyta *Kodekso* 20.4.12 punkte.

7.6 Regioninės antidopingo organizacijos

7.6.1 *Regioninės antidopingo organizacijos* padeda jų narėmis esančioms šalims vykdyti *švietimo programas* ir skatina *švietimą*, kaip numatyta *Kodekso* 21.4.7 punkte.

7.6.2 *Regioninės antidopingo organizacijos* kartu su savo regionų *nacionalinėmis antidopingo organizacijomis*, vyriausybėmis ir *nacionaliniais olimpiniais komitetais* (arba atitinkamai nacionaliniais parolimpiniais komitetais) teikia pagalbą koordinuojant ir vykdamas *švietimo programas*.

7.6.3 *Regioninės antidopingo organizacijos* turėtų būti savo regiono *švietimo* žinių centru, kuriame būtų renkama visa su nacionalinių antidopingo organizacijų *švietimo programomis* susijusi atitinkama informacija ir medžiaga, ir turi sudaryti galimybę informacija bei medžiaga naudotis visiems.

7.7 Pasaulinė antidopingo agentūra (WADA)

7.7.1 WADA padeda savo suinteresuotosioms šalims rengti ir vykdyti veiksmingas *švietimo programas*, atitinkančias *Tarptautinį švietimo standartą*.

7.7.2 WADA aprūpina *švietimo* medžiaga, kuria naudojasi *pasirašiusiosios šalys* arba kuria tiesiogiai naudojasi bet kuris kitas asmuo.

7.7.3 *Tarptautinio švietimo standarto* ir *Kodekso* reikalavimų laikymąsi WADA užtikrina per *Kodekso laikymosi* procesą ir vadovaudamasi *Tarptautiniu standartu dėl Kodekso laikymosi pasirašiusiųjų šalių veikloje*.

8.0 Bendradarbiavimas su kitomis pasirašiusiosiomis šalimis ir jų pripažinimas

8.1 *Pasirašiusiosios šalys* koordinuoja savo *švietimo* priemonės siekdamas sumažinti jų dubliavimąsi ir padidinti savo *švietimo programų* veiksmingumą šiomis priemonėmis:

- a) *pasirašiusiosios šalys* konsultuojasi su kitomis atitinkamomis *pasirašiusiosiomis šalimis* planuodamos *švietimo* veiklą;
- b) *pasirašiusiosios šalys* iš anksto susitaria dėl funkcijų ir pareigų, susijusių su *švietimu renginiuose*, jeigu taikoma. Tai daroma atsižvelgiant į 7 straipsnyje nustatytas funkcijas ir pareigas;
- c) savo *švietimo planais* arba jų apžvalgomis / santraukomis *pasirašiusiosios šalys* pagal prašymą dalijasi su kitomis atitinkamomis *pasirašiusiosiomis šalimis*.

8.2 Švietimo programų pripažinimas

8.2.1 *Pasirašiusiosios šalys* pripažįsta kitų *pasirašiusiųjų šalių* vykdomas *švietimo programas* ir besimokantiems asmenims (įtrauktiems į *privalomų šviesti asmenų sąrašą*) šias programas užbaigus, gali tai pripažinti, jeigu programa buvo vykdomas pagal 5 straipsnio reikalavimus. Apie pripažinimą aiškiai pranešama kitoms atitinkamoms *pasirašiusiosioms šalims* ir į *privalomų šviesti asmenų sąrašą* įtrauktiems asmenims. Šiuo procesu turėtų būti palengvinama *sportininkams* ir *sportininkų pagalbiniam personalui* tenkanti našta ir

sumažinamas *švietimo* dubliavimasis. Be to, tai padeda *pasirašiusiosioms šalims* nustatyti prioritetus, veiksmingiau sutelkti pastangas ir daugiau dėmesio skirti nepakankamas paslaugas gaunančioms tikslinėms grupėms.

9.0 Atskaitomybė

9.1 *Pasirašiusiųjų šalių* atskaitomybė užtikrinama:

- a) dokumentais pagrįstu švietimo planu, kuris apima:
 - i) dabartinės situacijos įvertinimą;
 - ii) sudarytą privalomų šviesti asmenų sąrašą (įskaitant argumentus dėl neįtrauktų *sportininkų* ir *sportininkų pagalbinio personalo* narių ir dėl to, kaip tai bus sprendžiama ateityje);
 - iii) tikslus ir susijusią veiklą; ir
 - iv) stebėsenos procedūras;
- b) atliekant metinį švietimo programos vertinimą ir atsiskaitant už visų švietimo plane nustatytų tikslų įgyvendinimo būklę;
- c) vykdam Kodekso laikymosi užtikrinimo procesą ir taikant *Tarptautiniame standarte dėl Kodekso laikymosi pasirašiusiųjų šalių veikloje* numatytas atitinkamas nuobaudas.